

ÇİZGİ ROMANIN ÇAĞDAŞ RESİM SANATINA ETKİSİ: IDA APPLEBROOG

THE EFFECT OF COMICS ON CONTEMPORARY PAINTING: IDA APPLEBROOG

Dr. Öğretim Üyesi Çiğdem MENTEŞOĞLU CHATZOUDAS

Balıkesir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü,
cigdem.m.chatzoudas@balikesir.edu.tr

Balıkesir / Türkiye

ORCID: 0000-0001-5737-1193

ÖZET

1960'larla popüler kültürün ayrılmaz bir parçasına dönüşen çizgi roman estetiği, çağdaş sanata da yansımıştır. Birçok sanatçı resimlerinde çizgi roman formatına ilgi göstermiş, görsel kurgusunun arkasındaki kavramsal yapıyı benimsemişlerdir. Bu araştırma, dokuzuncu sanat olarak kabul edilen çizgi romanın bir anlatım aracı olarak çağdaş sanatla etkileşim içinde olduğu gerçeğinden yola çıkarak *Ida Applebroog'un resimlerini incelemeyi amaç edinmektedir*. 1970 sonrası özel alanda yaşanan iktidar ilişkilerini gündeme getiren feminist düşüncenin etkilediği görülen *Ida Applebroog, resim, yerleştirme, resimli kitap formatındaki yapıtlarıyla tanınan çağdaş sanatçılardan biridir*.

Grafik öğelerin öne çıktığı resimlerinde Applebroog, daha çok ele aldığı konularla; ikili ilişkiler ve aile içi ilişkilerin mahrem yanlarını ortaya koymasıyla bilinir. Ancak bu çalışmada sanatçının resimleri biçimsel açıdan incelenmiştir. Araştırma kapsamında, AppleBroog'un yapıtlarını oluşturan biçimsel dil ve çizgi roman ilişkisi irdelenmiştir. Çizgi roman etkisinin; kompozisyon kurgusu, zaman ve mekân ilişkisi bağlamında resim sanatına katkıları üzerine değerlendirmeler yapmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın amacı çizgi roman ile çağdaş sanat arasındaki etkileşimi ortaya koyarak çağdaş resim sanatında yeni olanakların varlığını vurgulamaktır. Ayrıca çizgi romanın bir anlatım dili olarak çağdaş sanata yansımaları üzerine farkındalık yaratarak, alanda yapılabilecek çalışmalara katkı sağlanmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Roman, Grafik, Anlatım, Resim

ABSTRACT

The aesthetics of comics, which became an integral part of popular culture in the 1960s, was also reflected in contemporary art. Many contemporary painters have shown interest in the comic book format and have embraced the conceptual structure behind its visual fiction. This research aims to explore the artworks mostly paintings of Ida Applebroog, based on the fact that the comic book, which is accepted as the ninth art, interacts with contemporary art as a means of expression. Ida Applebroog, who is seen to be influenced by the feminist thought that brought the power relations in the private sphere to the agenda after 1970, is one of the contemporary artists known for her works in formats such as painting, installations, pictured books.

Her works where graphic elements stand out mostly deals with concepts. She is known for using the intimate aspects of bilateral relations and family relations in her works. However, in this paper, her works will be reviewed in terms of form. Within the scope of the research, the relationship between the formal language and comics that make up Applebrook's works has been examined. Comic book aesthetics in the context of composition, fiction, time and space relations to the art of painting contributions will be examined. The aim of this study is to emphasize the existence of new possibilities in contemporary painting by revealing the interaction between comics and contemporary art. In addition, it is aimed to contribute to the studies that can be done in the field by raising awareness on the reflections of comics as a language of expression on contemporary art.

Key Words: Comics, Graphic, Narrative, Contemporary Painting

1.GİRİŞ

Çizgi roman, İngilizce de *Comics* adıyla anılmaktadır ancak zamanla bu türün saygın hale gelmesi ve daha farklı sanatsal girişimlerle üretilen örnekler *Graphic Novel* tanımını ortaya koymuştur. *Graphic Novel* ve çizgi roman oldukça esnek bir tanım olmakla beraber, çizgi romanın edebiyatla ilişkisine de vurgu yapmaktadır. Günümüzde de Popüler bir sanat dili olarak kabul gören çizgi roman, dokuzuncu sanat dalı olarak kabul edilmiştir. “Dokuzuncu sanat olarak kabul edilen çizgi roman, Her yaş kesimine hitap edebilmesiyle ve popülerliğiyle oldukça ilgi çekici bir anlatım aracı olarak çağdaş sanatı da etkilemiş, dönüştürdüğü görülmektedir” (Martinique, 2019). Makalede bu etkileşimi, çağdaş sanatın önemli figürlerinden İda Applebroog çalışmaları üzerinden incelenecektir. Ortaçağdan hatta daha öncesine uzanan ilk örneklerinde olduğu gibi çizgi roman resimlerle bir süreci ifade etme tekniği olarak tanımlanabilir. Bu anlamda iki boyutlu bir tek yüzeyde hareket ve zaman kavramı, mekân ya da mekânlar yaratma olanağı sağlamasıyla diğer tekniklerden farklıdır. Diğer bir deyişle sanatlar arasındaki yeri durağan görsellerle bir hareket izlenimi verebilmesinde, zihinde devamlılık hissi yaratmasındadır. Bu da çizgi romanın sanatsal formunu oluşturur. Bu çalışmayla amaç, çizgi roman sanatsal formunun öğelerini çalışmalarında anlatım dili olarak kullanan çağdaş sanatçılarından biri olan İda applebroog’ un eserlerini incelemektir.

İda Applebroog’un yapıtlarına baktığımızda ‘narrative’ yani anlatımsal yaklaşımla şekillenen sanat pratiğiyle karşılaşırız. Özellikle 1970’lerin sonlarına tarihlenen yapıtlarının içeriğini bir karakter ya da karakterin başından geçen olayların gerçekleşmesine ilişkin süreç oluşturur. Süreci daha çok çizgi roman anlatım diline ait ‘panelleme’ tekniğini kullanarak ifade eden sanatçı için hikâye ön plandadır. “Çağdaş sanat diye adlandırılan ve içinde bulunduğumuz zamanı da kapsayan bu dönemde dışa vurma eğiliminin yanında anlatımcı geleneğin de öne çıktığını söylemek mümkündür. Tarih boyunca sanatçılar, tarihi anlatıları, mitleri çağının gerektirdiği eleştirel kodları, ihtiyaçları ve sorunları irdeleyen öykülemeyi öne çıkaran farklı biçimsel yollar seçmişlerdir. Bu anlatım biçimlerinden biri de çizgi roman estetiğidir” (Chatzoudas, 2021: 7).

1960 sonrasında günümüze gelen süreçte sanat olarak kabul edilen saygın bir yer verilen çizgi roman çağdaş resim sanatını da etkilemiştir. Bu etkileşim yurtdışında sergi (When Comics and Contemporary Art Intertwine, Boca Müzesi 2019), makale gibi çeşitli etkinliklerle ve çalışmalarla kendini göstermektedir. Ancak Türkiye’de bu konu üzerinde tartışma ve yeterli araştırma olmadığı görülmektedir. Bu gerçekten hareketle, çalışmanın amacı çizgi roman ile çağdaş sanat arasındaki etkileşimi ortaya koyarak sanatta yeni olanakların varlığını vurgulamak bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca çizgi romanın çağdaş sanata yansımaları üzerine farkındalık yaratmak, resim sanatı alanında yapılabilecek çalışmalara katkı sağlanmak istenmiştir.

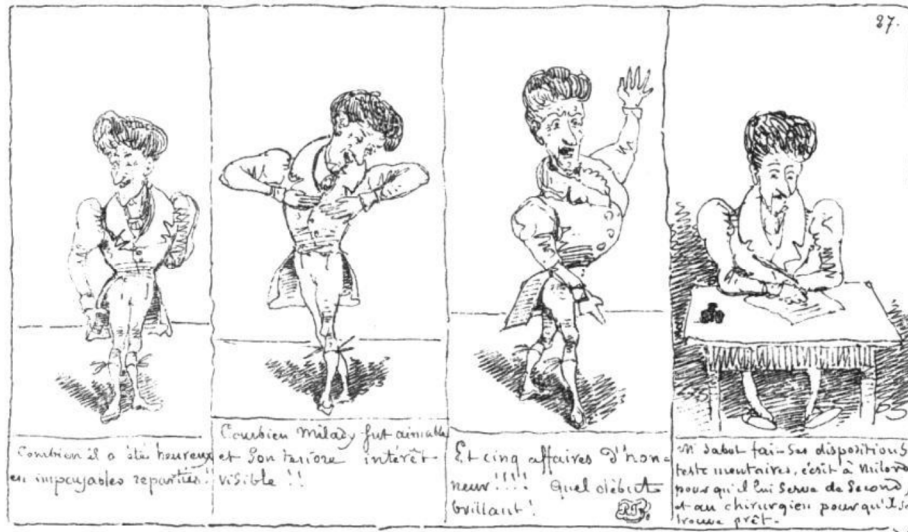
2. ÇİZGİ ROMAN NEDİR

Çizgi roman, belirli bir hikâyeyi anlatma endişesiyle farklı görsellerin belirli bir sırada yazı ile bütünleşmesi ve derlenmesidir. Çizgi romanlar, birçok sanat dalının özelliklerini içermesine karşılık özgün sanat formu olarak kabul edilmiş, günümüzde dokuzuncu sanat olarak tanımlanmaktadır.

Bir sanat formu olarak çizgi romanı Kosta Ceran ise şöyle açıklamıştır: “Ne resim ne de yazıdır. Resmin ya da yazının, bütünlüğü olarak kullanılan diğer bir faktörle ilişkisi sonucunda ulaştığı sentezdir. Yani çizgi roman, birbirinden farklı iki temel unsurun (metinle resmin) kaynaşmasıyla oluşan bir anlatım biçimi, bir kurgu sanatıdır. Çizgi roman içindeki yazı ve çizimin birbirine oranı, yapılacak kurguya ve anlatılmak istenen olaya bağlı olarak sürekli bir şekilde değişime uğrar. (...) Çünkü kendine has anlatım tarzlarına sahip bağımsız bir sanat dalı olarak, gene kendine has farklı ve bağımsız bir evren yaratma imkânına sahiptir” (Ceran’den aktaran Yıldızkan, 2018: 12).

Her sanat dalının kendine has bir dili ve aktarım biçimi olduğu gibi çizgi romanın da kendine özgü bir dili ve bu dili oluşturan unsurları vardır. Çizgi romanlarda aktarılmak istenen ifadeler bant diye adlandırılan bir sıra içinde kare veya dikdörtgen gibi geometrik şekiller içerisinde verilir. Ayrıca çizgi romanı akademik olarak inceleyen Gluibizzi (2007) makalesinde belirttiği gibi her bir sayfanın her bir dikdörtgeninin içinde kendine has anlatımsal karakteri olabilir ve bu anlamda metnin ve görsel doğrusal bir anlatımın ötesine geçer. Çizgi romanlarda sanatsal biçimi oluşturan beden dilinin kullanımı, tekrarlamalar, büyütme, dramatizasyon, yakın çekim ve montajlama gibi teknik öğeler sinemaya özgü birçok karakteristik özellikle benzerlik gösterir. Yağlı (2017), çizgi romanın estetiğini tarihsel bağlamda ortaya koyan kitabında da belirttiği gibi beden dili, yani çizgi romandaki karakterlerin bedensel hareketleri öykü içinde sıklıkla kullanılır. Çizgi romanın iletişimde önemli yeri olduğunu belirten Yağlı, imgesel gösterime çizgi romanda çokça başvurulduğunu ve duygunun imgelerde hayat bulduğunu, bu anlamda da devinimsel ardışık bir özelliğe sahip olduğunu dile getirir.

Araştırmacı ve Sanatçı Scott McCloud’un (1993) çalışmasında çizgi roman resimlerle bir süreci anlatma tekniği olarak tanımlanabilir. Bu anlamda süreç odaklı bir anlatım biçimidir ve diğer sanatlar arasındaki özgünlüğü ise durağan görsellerle zihinde devamlılık hissi yaratarak verebilmesinde yatar. Rudolphe Töpffer, modern çizgi romanın ilk örneğini veren sanatçı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Çalışmaları, panel çizimleri ve figürleri abartarak karakter yaratarak kullanmaya dayanır. Töpffer (Resim 1), hem resimsel öge hem de edebiyata dair kelimeyi birlikte kullanmak yoluyla ayrı bir dil üretmiştir. Söze ait olan kelimeler, görsel bilginin anlamına yenilik katmış, dönüştürmüştür. Bir yüzeyde uygulanan farklı bölümlenmeler izleyicide süreç izlenimi uyandırır.

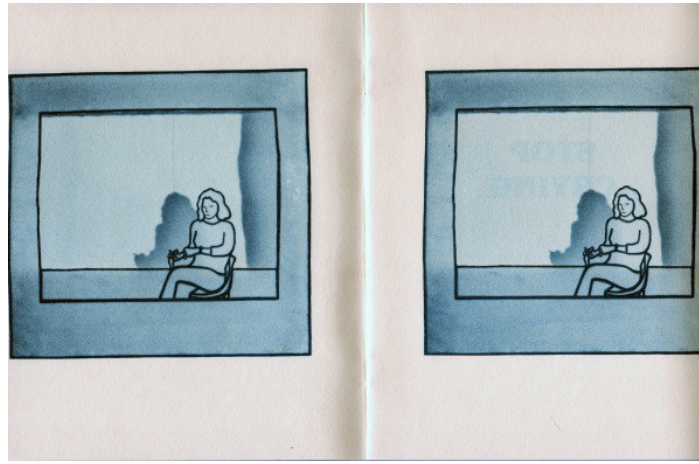
Resim 1: Rodolphe Töpffer. Möstö Jabot (Bay Kravat). 1833.

Bu bakımdan, Yıldızkan (2018) tez metninde belirttiği gibi İsviçreli R. Töpffer, çalışmalarında metin ve resmi birlikte ele alarak hikâyelerini kareleyerek ve metin ekleyerek geleneksellikten uzak bir anlatım dilinin oluşmasını ve yeni bir iletişim aracının doğmasını sağlamıştır. Çizgi romandaki içerik, sadece görsel imgelerle değil aynı zamanda metinler aracılığıyla da okuyucuya aktarılır. Hikâyeyi kuran karakterler ve karakterlerin beden dili ve eylemlerinin akışı, karelerdeki konuşma balonlarıyla ifade edilir. Zamanla gelişen çizgi romanda metnin kendisi bile, biçimsel olarak dönüşebilir, birden fazla şekilde ifade edilebilir.

Yine McCloud'un çalışmasına (1993) göre çizgi roman, yüksek ve alçak kültürler arasındaki ayrımın çoğu kez aşınmış sayıldığı gittikçe Post modern bir dünyaya ait bir sanat formudur. Max Ernst, (1934) tarafından yapılan kolaj tekniğiyle yapılan çizgi roman ilk sözsüz ve özgün sanat yapıtı olarak kabul görmüştür. Bu sanatın toplum içinde yaygınlaşması 1960'larda kendisini gösterir. Bunun nedeni toplumsal dönüşümle birlikte bireysel ve sosyal ihtiyaçların görsel anlatım biçimlerini etkilediği düşüncesidir. Nitekim 20'nci yüzyılda doğan birkaç sanat formundan biri olan çizgi roman, eleştirel düşünmeyi önceler ve katmanlı yapısıyla çağdaş bir anlatıma dayanırken izleyicinin de aktif katılımını gerektirir. Bu nedenle de çağdaş görsel sanatla çizgi roman etkileşimi kaçınılmaz olduğu söylenebilir.

3. ÇİZGİ ROMANIN ÇAĞDAŞ SANATA ETKİSİ İDA APPLEBROOH ÖRNEĞİ

İda Applebroog, 1929'da Bronx New York'ta doğan Amerikalı bir sanatçıdır. Feminist bir yaklaşımı bensiyen kadın sanatçı, toplumsal cinsiyet, iktidar, kadın erkek ilişkilerini irdeleyen çalışmalarıyla tanınır. Özellikle 1970'lerde ele aldığı konularda kadına şiddet, kadın olma durumunu daha çok çizgi romana ait olan unsurlardan pannelleme tekniğini kullanarak ifade etmektedir. 1965'ten 1968'e kadar Chicago Sanat Enstitüsü'nde eğitim gören sanatçı, 'Performans' adını verdiği küçük kitaplarıyla tanınmıştır.

Resim 2: İda Applebroog, Ağlamayı Kes, Performans, 1981, Kitap, Baskı

70'lerin sonu ve 80'lerin başında basılan bu resimli kitapların her birinin kapağında 'Bir Performans' yazısı vardı. İçerideki performanslar tek bir setten ve nadiren set değişikliğinden ve iki satırdan fazla olmayan bir senaryodan oluşur. Her kitabın sayfaları, bir sahnenin tek renkli çiziminin tekrarlanan bir fotoğrafıdır. Bu kitaplar, çizgi roman görünümüne sahiptirler. Örneğin, bir baskı, düşünceli bir şekilde yalnız oturan bir kadını gösteriyor (Resim 2), gölgesi arkadaki duvara düşüyor, tüm sahne bir kutu çerçevesinden görülüyor. Üç satırlık bir senaryonun ilkinde 'Ağlamayı kes' yazıyor.

Sanatçı bu kitaplar dışında resimlerinde (Resim3) de panelleme yöntemini kullanarak zaman ve süreci ön plana çıkardığını söyleyebiliriz. Resim sanatında zaman ve mekân ilişkisi her zaman bir sorunsal olarak belirmiştir. Resimde durağan bir zaman algısı vardır. Resim sanatının zaman üzerinde belirli bir etkisi vardır. Maurice-Mereau Ponty'e göre, resim sanatı zamanı yutar. Çizgi roman için aynı durum geçerli değildir çünkü karelerde geçen zaman farklıdır mekân aynı olsa bile beden dili ve imgelerle zamanın geçtiği ifade edilir.

Çizgi romanlar bu devinimi paneller ayırarak kare kare vermekte, bu özelliğiyle de sinema ve video sanatına yakın duran bir özellik sunmaktadır. Ayrıca, çizgi roman, çeşitli görsellerin belirli bir sırada yazılan hikâyeyi okuyucunun görsel algısı üzerinden birleştirerek sayfalarda derlemesi kitap formunda biçimlenmesidir. Yıldızkan (2018), çizgi romanın basılı olma özelliği bakımından diğer anlatım biçimlerinden ayrı tutulduğunu dile getirir. Applebroog'un ilk çalışmalarında olduğu gibi sonraki yapıtlarında da baskı sanatında çalışmalar üretmesi çizgi roman diline onun grafik anlatım diline yakınlığını hatırlatmaktadır. "Eşsiz grafik çalışmaları savaş, cinsiyetçilik, ırkçılık, cinsiyet ve cinsel kimlik ve şiddet konularını ele alıyor. Applebroog, bu konuları minimal çizilmiş şekiller, tekrarlar, kısa metinler ve genellikle rahatsız edici tepkileri tetikleyen tekinsiz renkler aracılığıyla ele alıyor" (Hardwick, K: 2010).

Menteşoğlu Chatzoudas'ın konuyla ilgili araştırma makalesinde (2021) açıkça ortaya koyduğu gibi dokuzuncu sanatın en önemli özelliği insanın gündelik hayatını oldukça iyi bir şekilde gözlemlemesi ve bunu aktarmasıdır. Gündelik hayata bu denli yakın olması halkın ilgisini çekmiş, popüler kültürde yer edinmesini sağlamıştır. Çizgi romanda sekanslar arasındaki boşluklar ve geçişler okuyucuya bırakılır böylelikle okuyucuda hayal etme alanı açar ve boşlukları kişisel yorumlama yeteneğiyle doldurur. Okuyucunun bu aktif rolü ise çizgi romanı interaktif kılar. Bu özelliğin esin kaynağı olarak Applebroog'un tüm eserlerindeki kurguyu yapılandırdığını söylemek mümkündür.

Resim 3: İda AppleBroog, Çift, tuval üzerine yağlıboya, 1985

Çizgi romanlarda sanatsal biçimi oluşturan beden dilinin kullanımı, tekrarlamalar, büyütme, dramatizasyon, yakın çekim ve montajlama İda Applebroog'un çoğu tuval resminde görülür. (Resim 3)Sanatçı, toplumsal cinsiyet politikalarını, iktidar ilişkilerini irdelerken gündelik olanı, banal olanı konu edinir. Michel Foucault'nun iktidarı ele aldığı ve araştırdığı çalışmalarından birinde (2005: 20) iktidarı bir eylem biçimi olarak gördüğünü belirtir. Ama bu eylem doğrudan doğruya başkaları üzerine değil, ilişki içinde oldukları başkalarıyla o ana ya da gelecekteki eylemlerini etkileyen, dönüştüren yönlendirme biçimi üzerinedir. Applebroog'un çalışmalarında iktidar ilişkilerini süreç üzerinde gösterme eğilimi yani ikili ilişkilerin doğasına, davranışlara odaklanması dikkat çekicidir. Çizgi romana ait bu biçimsel özelliği kullanan sanatçının yapıtları Foucault' nun bu düşüncesinin yansımaları olarak düşünülebilir.

Sanatçı, çizgi romana has bir özellik olarak öne çıkan algıda devamlılığı sağlama yöntemlerini kullanır. Anlam oluşturma aşamasında önemli olan unsur tek bir karenin kendisi değil, kareler arasındaki imsel ve anlamsal ilişkidir. Çizgi romanda olduğu gibi Applebroog' un resimlerinde de kurgunun önemi oldukça ön plandadır. Panellerdeki hareket, süreci yaratarak izleyiciyi zaman ve mekân üzerinden hikâyede tutar. Kareler kendilerine ait alan içerisinde özgün bir içerik oluşturur.

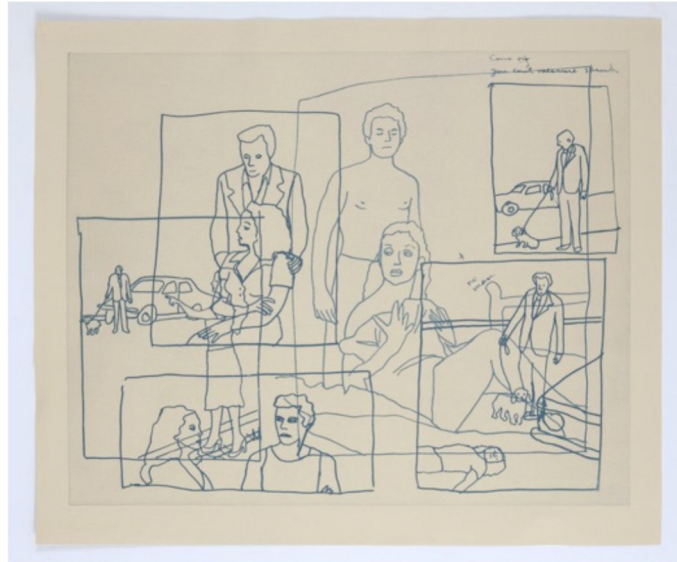
Resim 4: İda Applebroog, Üçlü Triptik, 1984, Kağıt üzerine yağlıboya

Ayrıca, çizgi roman diğer sanatlara kıyasla insanın gündelik hayatını oldukça iyi bir şekilde gözlemlemektedir. Gündelik hayatın her anını sıradanlıktan kurtarıp çizgi roman senaryosu içerisinde, belirli bir hikâye anlatımında, olağanüstü bir duruma çevirme gibi bir özelliği vardır. Dokuzuncu sanatın belki de en önemli özelliği gündelik hayata bu kadar yakın olması ile halkın ilgisini her çağda çeşitli semboller üzerinden kendi üzerine çekmesidir. Applebroog' da bir röportajında kendi yapıtları için gündelik hayatı, gerçek hayatı ifade ettiğini dile getirir " Hepsi gerçek hayat gibi: bazen neler olduğunu anlayamıyorsunuz; rastgele, bağlantısız olaylar var"(Jones,1999).

Resim 5: Ida Appelbroog, Tatlı bir adaçayı kokusu odaya girer, 1979. Papyrus Kâğıdı üzerine mürekkep

Burada yine panelleri hatırlatan bir biçem kurarak kompozisyonu kuran Applebroog, karelerdeki görseller aynı olmasına rağmen, zamanın ilerleyişi algısını paneller aracılığıyla yaratmaktadır. Yapıtın isminde (Resim 5) de yine zamana, zamanın ilerleyişine gönderme vardır. Sanatçı, burada görsel ile metin arasında yaratıcı bir ilişki söz kurar. Ida Appelbroog, panel formatında imajları bölerek, fragmanlaşan karelerin üst üste gelmesi yöntemiyle hikâye anlatmayı tercih eder (Resim 6). Bu taslak çalışmasında üst üste getirilmiş karelerle ve figürlerin yönleri ve ifadeleriyle resimde hareket etkisi yaratılmıştır denebilir.

Resim 6: Ida Appelbroog, Taslak, 2011

Resim 7: Ida Applebroog, Ölmeyeceksin Söz Ver, 1987, Kağıt üzerinde Litografi, Linol Baskı ve Suluboya, 91,5x96,5 cm

Ida Applebroog resimlerinde grafiksel öğelerle resimsel pentürü birlikte kullandığı söylenebilir. Bu resimde (Resim 7) ev önemli bir unsur olarak resmin ortasında yer almaktadır. Biçimsel olarak figürler ise kenarlara dağılmış portre ve figürlerden oluşmuştur. Bu yerleştirmeye ev yalnız ve tek başına bırakılmıştır. Ayrıca ev formunun basit ve sembolik oluşu bu evin herhangi bir 'ev' olabileceğine herkesin zihninde belirebilecek sıradan bir ev imgesine işaret etmektedir. Evin etrafında sessizlik hâkimdir. Ancak en önemlisi ağız kapatılarak sessizliğe boğulmak istenen çocuk figürüdür. Bu resimlerde süreç içinde yönlendirici olan eylem ön plandadır. Aynı yüzeyde farklı kareler içinde anlatılan bir dünya söz konudur. Ya da aynı dünyayı oluşturan farklı karelerin anlatımı diye tanımlayabiliriz. Bu çalışmasında olduğu gibi, Kurban/Cennet (Resim 8) adlı bir çalışması da yine anne, baba ve çocuk ilişkilerinde öldürme ve yaşama üzerinedir.

Resim 8: Ida Applebroog , Kurban /Cennet, 1993, Tuval üzerine yağlıboya

4. SONUÇ

Bu araştırmayla günümüzün popüler sanat biçimlerinden biri olan çizgi roman ile çağdaş resim sanatının etkileşimi İda Applebroog' un yapıtları üzerinden ortaya konulmuştur. Çizgi romanın zaman ve mekânı yaratıcı kullanım olanakları sunduğu saptanmış, bu olanakların Applebroog' un çalışmalarında da görüldüğü ortaya konmuştur.

Applebroog'un çalışmalarındaki zaman kavramının sübjektif olması da önemlidir. Çünkü çizgi roman karelerini oluşturan imgeler birden fazla anlam genişliği içinde var olur. Bu durum, hikâyenin akışını etkileyen paneller kadar okuyucu ya da izleyici de hikâyenin akışına dâhil etmesiyle mümkündür. İzleyiciyi okuyucuyu da aktif bir biçimde içine alan çizgi roman, zaman olgusunu kareleri içerisinde anlam genişliğine uğratarak kavramsal bir algı yaratır. Bu da çağdaş sanatçıların ilgilendiği konulardan biridir.

Sonuç olarak dokuzuncu sanat olan çizgi roman anlatım dilinin resimlerdeki zaman ve mekân anlayışını dönüştürmüş ve böylelikle günümüzün kavrayış açısına ve yaklaşımına uygun zengin bir deneyim sunduğu düşünülmektedir. Ayrıca günümüzde 'grafik roman' olarak da anılan dokuzuncu sanatın belirleyici özelliği grafik öğelerin öne çıkmasıdır. Bu anlamda resim ve grafik öğelerin iç içe geçmesi olarak değerlendireceğimiz Applebroog'un yapıtları dönüşen çağdaş resim sanatına da örnek teşkil ettiği düşünülmektedir. Bu bakımdan araştırmanın önemi dönüşen resim sanatına, resimsel öğelere yeniden bakmak bu alanda ilgi uyandırmak ve çizgi roman ve çağdaş sanat etkileşimi üzerinde yeni anlatım yollarına dair örneklendirme yapmaktır.

KAYNAKÇA

1. Ernst, M. (1934) A Week of Kindness http://www.all-art.org/art_20th_century/ernst_Max1.html
Erişim Tarihi: 26.07.2021
2. Foucault, M. (2005). Özne Ve İktidar (I. Ergüden ve O. Akınbay, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
3. Gluibizzi A. (2007) The Aesthetics and Academics of Graphic Novels and Comics. Journal of the Art Libraries Society of North America, Vol. 26, No. 1 (Spring 2007), pp. 28-30
Published By: The University of Chicago Press
https://www.jstor.org/stable/27949450?seq=1#metadata_info_tab_contents Erişim Tarihi: 26.07.2021.
4. Martinique, E. (16 Nisan 2019) When Comics and Contemporary Art Intertwine <https://www.widewalls.ch/magazine/comics-contemporary-art-boca-raton-museum>
5. Menteşoğlu Chatzoudas, Ç.(2021). Çağdaş Sanatta Hikâyeci Eğilim: Çizgi Roman Anlatım Dilinin Çağdaş Sanata Yansımaları, Güzel Sanatlar Alanında Akademik Araştırma ve Derlemeler, Editör: Doç Dr. Göktürk ERDOĞAN, Ankara: Duvar Yayınları
6. Yağlı, A. (2017). Modern Bir Anlatı Olarak Çizgi Roman, İstanbul: Kriter Yayınları
7. Yıldızkan, S. (2018) Çizgi Roman ve Karikatür Sahnelerinin Seramik Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı.
8. Jones, P. S. (1999) . <https://bombmagazine.org/articles/ida-applebroog/> Erişim Tarihi:04.08.2021
9. Hardwick, K. <https://nmwa.org/blog/artist-spotlight/solo-spotlight-ida-applebroog/>
Erişim Tarihi: 05.08.2021